

A FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET ÁLLÁSPONTJA A 2009. JÚLIUS 4-EI ERZSÉBET TÉRI DEMONSTRÁCIÓVAL KAPCSOLATOS RENDŐRI FELLÉPÉS JOGSZERŰSÉGÉRŐL

A Független Rendészeti Panasztestülethez összesen több mint 160 panaszbeadvány érkezett a 2009. július 4-ei, budapesti Erzsébet téri rendezvény kapcsán, ez jelentette a 2009-ben indult panaszeljárások közel negyedét. A Testület 3:2 arányban kialakított többségi álláspontjának főbb megállapításai az alábbiakban foglalhatók össze (azzal, hogy néhány egyedi esetben előfordultak az alábbiaktól részben eltérő következtetések).

1. Jogszerű volt az Erzsébet téri rendezvény felosztatása, mivel az sértette mások jogait és szabadságát. A rendezvény felosztatása nem minősül a Magyar Gárda egyesület és mozgalom felosztatásáról szóló bírósági döntés végrehajtásának, ezért nincs jelentősége annak, hogy a rendezvény felosztatásának időpontjában az egyébként jogerős ítéletet még nem írták le és kézbesítették az egyesület képviselőjének. A rendőrségnek ettől a körülménytől függetlenül kellett eldöntenie, hogy a gárdisták demonstrációját a gyülekezési törvényben szereplő valamelyik ok alapján fel kell-e oszlatni. A rendőrség e döntése meghozatalában természetesen támaszkodhatott arra a széles körben sajtónyilvánosságot kapott információra, hogy a bíróság szerint a mások jogainak és szabadságának csorbítása olyan jellegadó jellemzője a Magyar Gárda egyesület és ahhoz elválaszthatatlanul kapcsolódó mozgalom működésének, amely annak felosztatását tette szükségessé. A Testület többsége szerint demonstráció fokozott fenyegetésként jelent meg az érintett kisebbségek és tagjaik szempontjából, mivel – rendőrségi intézkedés hiányában – azt közvetítette volna, hogy a jogállami intézményrendszer nem képes hatékony védelmet biztosítani számukra, és egy kirekesztő tevékenysége miatt egyébként felosztatott szervezet a bírói döntéstől függetlenül zavartalanul folytathatja tevékenységét. A rendőrség által a panaszeljárásban megjelölt egyéb oszlatási okokat (a rendezvényt tiltó határozat ellenére tartották, illetve békétlen volt) a Testület nem fogadta el.

2. Jogszerűtlen volt, hogy a rendőrség a helyszínen nem adott megfelelő tájékoztatást a felosztatás jogalapjáról. Amikor a rendőrség felosztatja a rendezvényt, az ezzel kapcsolatos felhívásban pontosan közölnie kell az oszlatás okát. Enélkül ugyanis az érintettek nem tudják érdemben vitatni a rendőrségi intézkedés jogosságát, amikor pl. a gyülekezési törvény adta jogukkal élve bírósághoz fordulnak a rendezvény felosztatása jogellenességének megállapítása iránt.

3. Jogszerű volt, hogy a rendőrség a tér elhagyására való felszólításnak nem engedelmeskedő személyeket előállította. Mivel a Testület az oszlatást jogszerűnek ítélte, ezért a rendőri felhívásnak nem engedelmeskedő személyekkel szemben felmerült a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének gyanúja. A szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy a rendőrségi törvény szerint előállítható, így a Testület szerint megvolt az előállítás jogalapja, és az intézkedés aránytalannak sem volt tekinthető, mivel a tömeg hosszú időn át és kitartóan szegült ellen a többszöri felszólításnak. (Ugyanakkor az előállítások időtartamát a Testület a legtöbb esetben jogsértően hosszúnak találta – lásd alább.)

4. Általában jogszerű volt a panaszosokkal szemben alkalmazott testi kényszer. A rendőri intézkedésnek passzívan ellenálló személyekkel szemben a rendőrség megfelelő

jogalappal és az arányosság követelményével összhangban alkalmazott testi kényszerít – a rendőrségi törvényben szereplő legenyhébb kényszerítő eszközt.

5. Általában jogszerűtlen volt a testi kényszerítéssel súlyosabb kényszerítő eszközök (bilincs, rendőrbot, könnygáz) alkalmazása. A kényszerítő eszközök használatát tekintve a Testület az egyes panaszügyekben – az ügyek egyedi jellegzetességeiből fakadóan – eltérő következtetésekre jutott, általánosságban azonban megállapítható, hogy a rendőrség nem vizsgálta a rendőrségi törvényben megszabott feltételeket (szökés, támadás veszélye, stb.), hanem automatikusan megbilincselte szinte minden előállított személyt, azokat is, akik teljesen együttműködőek voltak. A legtöbb esetben ezen felül a bilincselés időtartama is túlzottan hosszú volt. A Testület azt tapasztalta továbbá, hogy a rendőrök több esetben jogszabályi felhatalmazás nélkül, indokolatlanul vagy az arányosság követelményét megsértve vetettek be könnygázt.

6. Elmaradt a könnygáz- és rendőrbot-használat megfelelő dokumentálása. A kényszerítő eszközök, különösen a könnygáz és a rendőrbot használata kapcsán a rendőrség nem tett eleget az utólagos dokumentálására vonatkozó kötelezettségének, ezért ezen kényszerítő eszközök alkalmazását nem követte az egyébként kötelező parancsnoki kivizsgálás, és nem lehetett megfelelően tisztázni alkalmazásuk körülményeit sem, amit a Testület súlyos mulasztásnak tart.

7. Jogszerűtlen volt, hogy az előállítottakat indokolatlanul hosszú ideig tartották fogva. A rendőrségi törvény szerint az előállítás (a maximális 8, kivételes esetben 12 órás tartamon belül) addig tarthat, amíg a céljának megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges. A legtöbb panaszost azért állították elő, mert a hatósági intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését a felszólítás ellenére sem hagyták abba, illetve arra hivatkozva, hogy velük szemben a szabálysértési eljárás azonnal lefolytatható. A Testület szerint az első indok nem tesz szükségessé több órán át tartó előállítást, a második pedig csak akkor fogadható el, ha valóban el is indul az eljárás az előállítás ideje alatt. Ennek ellenére a rendőrség a panaszosok nagy részét 5-8 órán keresztül tartotta fogva, egyeseket 8 óránál is tovább, anélkül, hogy akár csak meghallgatta volna őket egy szabálysértési előadó. Ennek magyarázatául a rendőrség arra hivatkozott: a nagyszámú előállított miatt saját kapacitása nem volt elegendő arra, hogy a kihallgatásokat lefolytassák. A Testület kimondta: objektív nehézségekkel, saját munkaszervezési problémáival egyetlen állami szerv sem magyarázhatja az alapjogok aránytalan korlátozását, csorbítását.

8. Több esetben jogsértőek voltak az előállítás körülményei is. A Testület több esetben állapított meg alapjogsértést az előállítottak elhelyezése kapcsán is. Egyes panaszosoknak órák hosszat kellett állva várakozniuk a Gyorskocsi utcai rendőrségi fogda udvarán, közülük többnek majdnem végig bilincsből, néhányan pedig azt panaszolták, hogy a várakozás órái alatt nem kaptak vizet.

Az országos rendőrfőkapitány a Testület állásfoglalásaival – az egyedi ügyekben hozott határozatai szerint – több ponton nem értett egyet. Számos esetben alkalmazott enyhébb mércét a kényszerítő eszközök alkalmazása során, ezért ott is jogszerűnek tekintette a rendőri fellépést, ahol a Testület jogsértés megállapítását tartotta indokoltnak. Az előállítások túlzottan hosszúnak tekinthető időtartamával kapcsolatban pedig kimentési oknak tekintette a kapacitási korlátokat, noha egy korábbi (más jellegű ügyben hozott) határozatában elfogadta azt az elvet, hogy saját objektív körülményeivel a rendőrség nem indokolhatja az alapjogkorlátozást. A Testület alapjogsértést megállapító állásfoglalásaival szemben tehát az országos rendőrfőkapitány jogsértés hiányában jellemzően elutasította a panaszokat. A Testület felhívja ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a főkapitányi határozattal szemben a panaszosok bírósághoz fordulhatnak, mely eljárásban hivatkozhatnak a Testület megállapításaira.